

“Podeu dir el que vulgueu, però jo sóc un científic”

Figura destacada de la potent indústria farmacèutica catalana, Joan Uriach Marsal acaba de publicar les seves memòries. Els records de la guerra civil hi tenen molt de pes.

Joan Uriach Marsal (Barcelona, 1929), membre de la quarta generació d'una nissaga de farmacèutics, va dirigir el grup empresarial familiar cap a la indústria farmacèutica, a partir del 1953, amb la creació pròpia de principis actius o fàrmacs. Ara acaba de publicar a Edicions 62 la seva autobiografia, *Memòries del doctor Biodramina*, en una edició que signa Genís Sinca. Joan Uriach és conegut com el *doctor Biodramina* per la popularitat d'aquest remei contra el mareig, que va patentar l'any 1952. És doctor en farmàcia per la Universitat de Barcelona i el 1988 va crear la Fundació Uriach 1838, dedicada a la promoció de la recerca científica. El 1963 va ser un dels fundadors de la patronal farmacèutica espanyola, que va presidir en dues ocasions.

—Dieu que el vostre cognom vindria d'Auriac i que al petit poble d'Auriac, del Llemosí, durant la guerra dels càtars, molts occitans van fugir a Catalunya, i que aquesta fugida és la causa de l'actual presència dels Uriach a casa nostra.

—I tant! Els Uriach som de cara rodona i ulls blaus, com els occitans. A la regió de Carcassona els meus fills Javier i Joaquim van veure que hi havia molts Uriachs als cementiris. Al Ripollès, als nens que no feien bondat els deien: “Si no et portes bé, vindrà el comte d'Uriac i se t'emportarà.” A mi mateix em deien que si no em comportava com calia vindria el comte d'Uriac i em ficaria al sac. Amadeu Vives i Àngel Guimerà són autors de l'òpera

Euda d'Uriach, una faula situada al Ripollès, precisament, però es desconeix la raó per la qual Guimerà va utilitzar aquest cognom.

—La guerra civil la va viure d'infant i, com molts nens de la guerra que no van patir cap tragèdia familiar, la recordeu sense dramatismes ni angoixes.

—Els nanos, és curiós, es van adaptant a tot, per bé que la guerra, la vaig viure molt cruelment, a Barcelona, Vilassar de Mar i Caldes d'Estrac. El fet de veure les restes d'un capellà cremat, per exemple, em va colpir molt, naturalment. Fins el maig del 1938 encara vaig anar al col·legi de la Blanquerna i sentíem que els detinguts a la parròquia de Sant Elies, sospitosos de pertànyer a la banda dels nacionals, ens cridaven el seu nom a través de les reixes i ens demanaven que aviséssim les seves famílies. A Vilassar de Mar, els milicians despenjaven els santcrists, llençaven la fusta i és quedaven el metall per a fer-ne bales. “És metall per a matar feixistes”, em van dir quan els vaig preguntar per què ho feien. Jo em vaig adaptar als bombardeigs. Quan venien els avions, en comptes d'amagar-me anava a mirar-los. Les fognades del Canàries, les vàiem des de Vallvidrera. Era també un espectacle. A Caldes d'Estrac, Caldetes, estàvem més segurs perquè era zona neutral, després de traslladar-s'hi els consolats de Barcelona. Només el darrer dia Franco va bombardejar el poble perquè deien que hi havia l'Azaña. Els nanos —és molt fort, això que diré— ho anaven absorbint i tot allò era gairebé

una distracció. Recordo els trets que es fotien els de la FAI contra les forces de l'ordre, durant els Fets de Maig, del 1937, a prop de casa, perquè hi havia una caserna al carrer de París entre Enric Granados i Balmes. Un desastre. I tiraven trets des del terrat de casa. Els guàrdies d'assalt pujaven per les escales de casa. La mare m'havia vingut a buscar a Blanquerna. Vam baixar fins a Diagonal, amb Enric Granados, amb un mocador blanc, com a Sarajevo. Igual.

—Recordeu el dia que van matar els germans Badia, el 28 d'abril del 1936.

—El pare va arribar, esverat, a casa, cridant: “Han matat els germans Badia”, i comentant: “Això acabarà malament.” Vivien molt a prop de casa nostra, al número 52 del carrer Muntaner, on van matar-los. En aquell moment jo no sabia de qui em parlaven.

—Una de les coses sorprenents del llibre és veure aparèixer un familiar falangista, Lluís Uriach Balari, l'únic de la família, dieu, que va ficar-se en política.

—Molt fàcil d'entendre. De polític no en tenia res. Era molt amic de José Ribas Serra, falangista *de pro* i amic personal de José Antonio, i anava a les llistes. El van condemnar a mort el 26 de gener del 1939 i va tenir molta sort, perquè quan l'havien d'afusellar al castell de Montjuïc va començar la desbandada i ja no van fer res. Era cosí del meu pare.

—Després de la guerra, va continuar a la Falange?

—No, res! Oblidat. No li parlessis de Falange. Segur, eh! Era aquí a casa i s'ocupava de la part de l'engròs.

—Va representar cap trauma l'arribada dels nacionals?

—Al principi, la veritat sigui dita, cap trauma, perquè estàvem tan malament que molts que ara són d'esqueres van rebre Franco amb els braços oberts. La gent més moderada, com sempre, va esperar de manera prudent i silenciosa a veure què feien. Però automàticament van prohibir de parlar en català —“Hablad el idioma del Imperio”, com deia l'estació de França— i va venir la carestia, la fam. Jo he vist escrit en una paret: “Franco, Franco, Franco, nos prometistes plan blanco. Ahora nos das serrín, preferimos a Negrín.” Va ser desil·lusionant. Jo

sortia d'un col·legi català i vaig anar als jesuïtes. Imagina't la diferència. I els que venien de Sant Sebastià tots s'havien acostumat a parlar en castellà, perquè si no els clavaven multes. Recordo el dia que a la ràdio van tocar una sardana. El meu pare va pensar que es devien haver equivocat.

—**Amb l'autarquia, els primers anys de la postguerra devien ser plens de dificultats.**

—Sí, però amb aquesta il·lusió de fer coses anàvem endavant. Vam començar la investigació, que primer era molt petita i després va anar desenvolupant-se. No hi havia res, res de matèries primeres per a començar una investigació o una síntesi. Havíem de partir del carbó. Un desastre. I van fer síntesi química i per això tenim la química fina, la farmacèutica. I per una altra banda no hi havia cap maquinària. Si se't fonia una bombeta havies de portar-la d'Alemanya o dels Estats Units i, amb el canvi de moneda, resultaven molt cares. El meu pare era molt seriós. Mireu com era, que fèiem la fosfatina, una espècie de xocolata, una sopa per als petits. Era molt bona i molt ben feta, però es feia amb sucre blanc i cacau, i no n'hi havia. El pare havia d'anar a Madrid a demanar quotes de sucre. A més, no hi havia pots de llauna. Va arribar un moment que el pare va dir “no puc vendre terra d'escudelles”, i vam plegar de fer-ne. Era una època plena de productes mal fets, de poca qualitat. Hi havia perfums que arribaven a fer pudor. La gent no es pot imaginar què eren els anys 39 i 40.

—**En arribar a la universitat, es devia notar molt que hi havia professors que hi havien entrat perquè eren addictes al règim.**

—Sí. Aquests acostumaven a ser bastant dolents. I no eren d'aquí. Els bons van anar a fora o els van represarliar. En acabar la carrera, que era de sis anys, he de dir ja van començar a venir gent més formada. Professors més joves, però més bons.

—**No parreu gaire de la Barcelona que podia viure un jove estudiant universitari, per a divertir-se.**

—Portava una vida ordenada. No era dels que anava a dormir tard. Jo em divertia molt, a la meua manera, però era de molt bona fe, portava una vida molt sana i, per exemple, m'agradava molt el cinema. Anava, el dissabte i

Joan Uriach Marsal (Barcelona, 1929) publica a Edicions 62 l'autobiografia *Memòries del doctor Biodramina*.

el diumenge, a la sessió matinal, a la primera sessió de la tarda i a la segona. De bars, pocs. El Velòdrom, a jugar a billar, o al bar del davant. Més tard, alguna vegada anava al Molino. També anava a veure exposicions de quadres i a l'òpera.

—**Dieu que la vostra frase preferida és: “Vous pouvez dire les choses que vous voulez, mais je suis un scientifique”, és a dir, “podeu dir que el vulgheu, però jo sóc un científic”.**

—La dic en francès perquè la vaig sentir en boca del professor Auguste Loubatières, de la Universitat de Montpeller, que va descobrir que als soldats ferits tractats amb sulfamides els baixava la glucosa de la sang. Vaig convidar-lo a fer una conferència, a Barcelona i quan va sentir que l'endocrinòleg Joan Vilaclara s'hi mostrava escèptic, li va etzibar la frase.

Lluís Bonada